הִלְכוֹת מְגִלָּה סִימָן תרפו

תרפו דִּין תַּעֲנִית אֶסְתֵּר. וּבוֹ ג׳ סְעִיפִים:

א א[בַּחֲנָכָה וּפוּרִים (פ) (א) מֻתָּר לְהִתְעַנּוֹת לְפָנֵיהֶם וּלְאַחֲרֵיהֶם: **ב** (ב) ב[מִתַּעֲנִים (ג) בְּי״ג בְּאֲדָר. וְאִם חָל פּוּרִים בְּאֶחָד בְּשַׁבָּת, מַקְדִּימִין (ג) לְהִתְעַנּוֹת בְּיוֹם חֲמִישִׁי. הַגּהּ: וְתַעֲנִית זֶה אֵינוֹ חוֹבָה, לְכֵן יֵשׁ לְהָקֵל בּוֹ לְעֵת הַצָּרֵךְ, כְּגוֹן מֵעֻבָּרוֹת אוֹ מֵינִיקוֹת אוֹ לְחוֹלֶה שֶׁאֵין בּוֹ סַכָּנָה, וַאֲפִלּוּ רַק כּוֹאֲבֵי עֵינַיִם, שֶׁאִם (ג) (ד) מִצְטַעֲרִים הַרְבֵּה לֹא יִתְעַנּוּ (ה) וְיִפְרְעוּ אַחַר כָּךְ. אֲבָל שְׁאָר בְּרִיאִים (ד) (ו) לֹא יִפְרְשׁוּ מִן הַצִּבּוּר (חדושי אגודה (מגילה פ״פ סי׳ פ) בשם מחזור ויטרי (סי׳ רמה)). וְאִם חָל פּוּרִים בְּיוֹם רִאשׁוֹן, שֶׁמִּתְעַנְּנִין בְּיוֹם חֲמִישִׁי שֶׁלְּפָנָיו, וְחָל בּוֹ בְּרִית מִילָה, (ז) מֻתָּר (ה) [ה] לֶאֱכֹל עַל הַמִּילָה, וּלְמָחָר בְּיוֹם שִׁשִּׁי יִתְעַנּוּ הָאוֹכְלִים (הגהות מנהגים (מנהג של פורים אות מח)): **ג** ג[יֵשׁ מִתַּעֲנִים

א תּוֹסְפוֹת תַּעֲנִית י״ח (ע״א ד״ה רב אמר) וְכֵן כָּתַב הָרא״ש בְּפֶרֶק קַמָּא דְּמְגִלָּה (סי׳ ח). ב הָרא״ש שָׁם אָהָא דְּאִיתָא שָׁם ב׳ (ע״א) י״ג זְמַן קְהִלָּה לַכֹּל הִיא. ג טוּר בְּשֵׁם מַסֶּכֶת סוֹפְרִים (פכ״א ה״א). וְאַף עַל פִּי שֶׁאוֹתָן הָיוּ בְּנֵיסָן, לֹא רָצוּ לְהִתְעַנּוֹת בְּנֵיסָן לְפִי שֶׁנִּגְאֲלוּ בּוֹ אֲבוֹתֵינוּ וְהוּקַם הַמִּשְׁכָּן.

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ב [ה] לֶאֱכֹל. עַיֵּן בְּאֵר הַיֵּטֵב, וְעַיֵּן בְּשִׁבּוּשׁ יַעֲקֹב חֵלֶק ג׳ סִימָן נ׳ שֶׁמַּסְכִּים לִדְבָרֵי הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, וְלָמַד מִדִּבְרֵי הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ בְּהָיָה בָּא בַּדֶּרֶךְ וְשָׁכַח שֶׁמִּתְעַנִּים בְּיוֹם חֲמִישִׁי וְאָכַל וְשָׁתָה וּבְלֵילָה בָּא לְבֵיתוֹ וְשָׁמַע שֶׁהָעוֹלָם הִתְעַנּוּ הַיּוֹם, יִתְעַנֶּה בְּיוֹם מָחָר בְּעֶרֶב שַׁבָּת, בִּכְדֵי לְקַיֵּם מִצְוַת הַצּוֹמוֹת וְתַעֲקֹם הַכְּתוּבִים בְּמַגִּלָּה, שֶׁהוּא כְּדִין תּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, וְעַיֵּן בְּמָהֲרַ״שׁ הַלֵּוִי (אות״ח) סִימָן (ר״א) [י״א]. וְאַף לְהַסַּ״ז (סג״ב), יֵשׁ לוֹמַר דְּמוֹדָה, דְּהָתָם יֵשׁ לוֹמַר שֶׁיַּעֲשֶׂה [קַעֲדַת] בְּרִית מִילָה בַּלַּיְלָה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן כָּאן שֶׁחָלַף הַיּוֹם וְאֵין לוֹ תַּקָּנָה אַחֶרֶת, שֶׁפִּיר מִתְעַנֶּה בְּיוֹם ר׳, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּמוֹר וּקְצִיעָה בְּשֵׁם אֲבִיו הַגָּאוֹן חָכָם צְבִי זַ״ל (שֵׁשׁ נוֹהֲגִין) [שֶׁהִנְהִגוּן] לְהִתְעַנּוֹת ד׳ אֲדָר, יֵשׁ לְהִתְעַנּוֹת בְּאֲדָר שֵׁנִי, לְפִי שֶׁגַּם פּוּרִים הָיָה בְּזִכּוּת מֹשֶׁה שֶׁחָשַׁב הַמָּן לְהָפֵךְ, וּמִשּׁוּם הָכִי רָאוּי שֶׁיִּהְיֶה בְּחֹדֶשׁ אֶחָד עִם פּוּרִים, וְכֵן נִרְאֶה מֵהַמְּגַן אַבְרָהָם סִימָן תקפ״ט (סק״ח). אֲבָל בְּשִׁאֵילַת יַעֲבֵ״ץ חֵלֶק א׳ סִימָן קי״ז כָּתַב דְּחִלְיָא בְּפִלּוּגְתָּא בְּסוֹטָה (יב:), וְהֵיכָא דְּאִזְדָּרִיק לְמֶעֱבַד בְּרֵאשׁוֹן יַעֲשׂוּ כֵּן. וְעַיֵּן בְּסִדּוּר עֲמוּדֵי שָׁמַיִם (שערי שמים, שער הדגים אות יא) שֶׁכָּתַב גַּם כֵּן כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּמוֹר וּקְצִיעָה שֶׁהָעִקָּר לְהִתְעַנּוֹת בַּשֵּׁנִי, וְסַיֵּם גַּם כֵּן וְעַיֵּן בִּשְׁאֵילַת יַעֲבֵ״ץ סִימָן קי״ז, כְּמוֹ שֶׁסִּיַּם בָּהּ בְּמוֹר וּקְצִיעָה. וְעַיֵּן בְּבִרְכֵי יוֹסֵף (סק״ו)

בַּאֵר הַיֵּטֵב

א (פ) **מֻתָּר.** וּבֵ״ח (ס״ג) כָּתַב דְּבַחֲנֻכָּה אָסוּר לְהִתְעַנּוֹת לְפָנָיו, וְעַיֵּן סִימָן תר״ע סָעִיף קָטָן ב׳ מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי שָׁם. וְעַיֵּן יָד אַהֲרֹן (הגה״ט ד״ה ולענין הלכה): **ב** (ג) **בְּי״ג.** רֵישׁ מִתְעַנִּין לַיְלָה רִיּוֹם, כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגה״ט). מָהֲרִי״ל לֹא הָיָה מַגִּיד הַהֲלָכָה בְּתַעֲנִית אֶסְתֵּר, מִפְּנֵי שֶׁשְּׁרוּיִים לְקִנּוֹת צָרְכֵי פּוּרִים, אִם לֹא כְּשֶׁחָל פּוּרִים בְּיוֹם רִאשׁוֹן. וּבְהַגָּהוֹת מִנְהָגִים (מנהג של פורים אות סב) הוֹכִיחַ מֵהַגְּמָרָא שֶׁאֲפִלּוּ בְּפוּרִים הָיוּ רְגִילִים לִלְמֹד לִפְנֵי רַבָּם. (ג) **מִצְטַעֲרִים.** וְכָל שֶׁכֵּן יוֹלֶדֶת כָּל שִׁשִּׁים יוֹם: (ד) **לֹא יִפְרְשׁוּ.** אֲפִלּוּ הַהוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ וְקָשֶׁה עָלָיו הַתַּעֲנִית, בֵּית יוֹסֵף (ד״ה וזה שכתב), שֶׁבְּלֵי לֶקֶט (סי׳ קצד): (ה) **לֶאֱכֹל.** מִשְׁמַע אֲפִלּוּ יוֹתֵר מֵעֲשָׂרָה. וְטַ״ז (סק״ב) כָּתַב דְּאֵין לִסְמֹךְ עַל הַנַּ״ה זוֹ, אֶלָּא יֹאכַל סְעוּדַת הַמִּילָה בַּלַּיְלָה כְּמוֹ בְּתִשְׁעָה בְּאָב, עַיֵּן שָׁם. מִשְּׁנִכְנָס אֲדָר מְרַבִּין בְּשִׂמְחָה, וּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ דִּין עִם עַכּוּ״ם יִשְׁפֹּט בַּאֲדָר. כָּתַב ר״מ אֲלַשְׁקַר (מ״ח) [מ״ט] דִּיכּוֹלִין הָיוּ לְתַקֵּן בְּנֵי הָעִיר בְּהַסְכָּמָה וְחֵרֶם עֲלֵיהֶם וְעַל הַבָּאִים אַחֲרֵיהֶם לַעֲשׂוֹת פּוּרִים עַל שֶׁנַּעֲשָׂה לָהֶם נֵס, וְאַף שֶׁהוֹלְכִים לְעִיר אַחֶרֶת לְהִשְׁתַּקֵּעַ חָל עֲלֵיהֶם.

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

א (א) **מֻתָּר לְהִתְעַנּוֹת לִפְנֵיהֶם וּלְאַחֲרֵיהֶם.** וְכֵן (פ) בְּהֶסְפֵּד שָׁרִי. וּבֵ״ח (ס״ג) כָּתַב דְּבַחֲנֻכָּה אָסוּר (ג) לְהִתְעַנּוֹת לְפָנָיו, וְכֵן הוּא גַּם כֵּן דַּעַת הַפְּרִי חָדָשׁ (סק״א). וְהִנֵּה יֵשׁ נוֹהֲגִים לְהִתְעַנּוֹת לִפְנֵי חֲנֻכָּה תְּמוּרַת עֶרֶב רֹאשׁ חֹדֶשׁ, וְאֵין לְשַׁנּוֹת מִנְהָגָם, (ג) אֲבָל לְכַתְּחִלָּה לֹא יִנְהֹג כֵּן, וְעַל כָּל פָּנִים אָסוּר לִגְזֹר בּוֹ תַּעֲנִית צִבּוּר. וְכֵן יוֹם רִאשׁוֹן דְּאַחַר חֲנֻכָּה, (ד) אַף דְּיָחִיד מֻתָּר לְהִתְעַנּוֹת בּוֹ, תַּעֲנִית צִבּוּר אָסוּר לִגְזֹר בּוֹ: **ב** (ב) **מִתַּעֲנִין בְּי״ג בַּאֲדָר.** כִּי בִימֵי מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר נִקְהֲלוּ בְּיוֹם שִׁלְשָׁה עָשָׂר בַּאֲדָר לְהִלָּחֵם וְלַעֲמֹד עַל נַפְשָׁם, וְהָיוּ צְרִיכִין לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים שֶׁיַּעְזְרֵם ה׳ לְהִנָּקֵם מֵאוֹיְבֵיהֶם, וּמָצִינוּ כְּשֶׁהָיוּ בְּיוֹם מִלְחָמָה שֶׁהָיוּ מִתְעַנִּין, שֶׁכֵּן אָמְרוּ רַז״ל (מכילתא בשלח מס׳ עמלק פרשה א) שֶׁמִּשֶּׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם בְּיוֹם שֶׁנִּלְחַם עִם עֲמָלֵק הָיָה מִתְעַנֶּה, וְאִם כֵּן בְּרַהֲדֵי גַּם בִּימֵי מָרְדְּכַי הָיוּ מִתְעַנִּים בְּאוֹתוֹ יוֹם. (ה) וְלָכֵן נָהֲגוּ כָּל יִשְׂרָאֵל לְהִתְעַנּוֹת בִּשְׁלֹשָׁה עָשָׂר בַּאֲדָר, וְנִקְרָא תַּעֲנִית אֶסְתֵּר, כְּדֵי לְזָכֹר שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רוֹאֶה וְשׁוֹמֵעַ כָּל אִישׁ בְּעֵת צָרָתוֹ כַּאֲשֶׁר יִתְעַנֶּה וְיָשׁוּב אֶל ה׳ בְּכָל לְבָבוֹ, כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה בַּיָּמִים הָהֵם: (ג) **לְהִתְעַנּוֹת בְּיוֹם חֲמִישִׁי.** אֲבָל בְּעֶרֶב שַׁבָּת (ו) אֵין קוֹבְעִין תַּעֲנִית בַּתְּחִלָּה, מִפְּנֵי כְּבוֹד הַשַּׁבָּת, לְפִי שֶׁרְגִילִין בְּתַעֲנִית לוֹמַר סְלִיחוֹת וְתַחֲנוּנִים, וּבְעֶרֶב שַׁבָּת לֹא יִתְּכֵן לַעֲשׂוֹת כֵּן לְפִי שֶׁלֹּא יֵכְלוּ לִטְרֹחַ לִכְבוֹד הַשַּׁבָּת. וּמִי שֶׁהָיָה בַּדֶּרֶךְ וְשָׁכַח שֶׁמִּתְעַנִּים בְּיוֹם חֲמִישִׁי וְאָכַל, וּבַלַּיְלָה בָּא לְבֵיתוֹ וְשָׁמַע שֶׁהָעוֹלָם הִתְעַנּוּ הַיּוֹם, (ז) יִתְעַנֶּה לְמָחָר בְּעֶרֶב שַׁבָּת. מָהֲרִי״ל לֹא הָיָה מַגִּיד הַהֲלָכָה בְּתַעֲנִית אֶסְתֵּר, מִפְּנֵי שֶׁשְּׁרוּיִים לְקִנּוֹת צָרְכֵי פּוּרִים, אִם לֹא כְּשֶׁחָל פּוּרִים (מ) בְּיוֹם רִאשׁוֹן, וְכָתַב בְּאֵלְיָה רַבָּה (סק״א) וְנִרְאָה לִי דְּכָל זֶה מַיִּירֵי לֵילֵךְ לַיְשִׁיבָה, אֲבָל לַלְמוּד הַקָּבוּעַ בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ אֵינוֹ בְּכְלַל זֶה, דְּאֵין בָּזֶה כָּל כָּךְ בְּטוּל צָרְכֵי סְעוּדָה. וְאֵין אוֹמְרִים צִדְקָתְךָ (ט) בְּאֹתָהּ שַׁבָּת שֶׁחָל פּוּרִים לְמָחָר, כְּמוֹ שֶׁאֵין אוֹמְרִים תַּחֲנוּנִים בְּעֶרֶב פּוּרִים בְּחֹל כָּךְ אֵין אוֹמְרִים צִדּוּק הַדִּין בְּשַׁבָּת שֶׁהוּא עֶרֶב פּוּרִים: (ד) **מִצְטַעֲרִים.** זֶה קַאי עַל כּוֹאֲבֵי עֵינַיִם, אֲבָל מְעֻבָּרָת, אַף שֶׁאֵינָהּ מִצְטַעֶרֶת אֵינָהּ מִתְעַנָּה, כֵּן כָּתַב הַיְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב (סק״ב), (י) וּבְאֵלְיָה רַבָּה (סק״ב) מַחְמִיר בָּזֶה, אַף בְּיוֹלֶדֶת כָּל שִׁשִּׁים גַּם הוּא מַקֵּל: (ה) **וְיִפְרְעוּ אַחַר כָּךְ.** לְהַיְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב הַנַּ״ל מִסְתַּבְּרָא דְּלֹא קַאי דָּבָר זֶה רַק עַל כּוֹאֲבֵי עֵינַיִם, שֶׁבְּעֶצֶם יֵשׁ עָלָיו חִיּוּב שֶׁלֹּא לִפְרוֹשׁ מִן הַצִּבּוּר וְרַק עַכְשָׁו מִשּׁוּם דְּכַאִיב לֵיהּ עֵינָיו, וּלְהָכִי לָבַשׁ שֶׁיִּסְלַק כְּאֵבוֹ (י) יִפְרַע הַתַּעֲנִית, מַה שֶּׁאֵין כֵּן מְעֻבָּרָת וּמֵנִיקָה דִּפְטוּרוֹת בְּעֶצֶם אֲפִלּוּ אֵינָן מִצְטַעֲרוֹת. אָכֵן מִדִּבְרֵי הַבַּ״ח (סק״ב) לִכְאוֹרָה לֹא מַשְׁמַע כֵּן: (ו) **לֹא יִפְרְשׁוּ.** אֲפִלּוּ (יג) הַהוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ וְקָשֶׁה עָלָיו הַתַּעֲנִית: (ז) **מֻתָּר לֶאֱכֹל עַל הַמִּילָה.** הַיְנוּ (יג) כָּל הָאֲנָשִׁים הַקְּרוֹבִים לְהַסְּעוּדָה, וַאֲפִלּוּ יוֹתֵר מֵעֲשָׂרָה, וַאֲפִלּוּ בַּשַּׁחֲרִית מֻתָּרִים לֶאֱכוֹל, אָכֵן כֻּלָּם צְרִיכִים לְהִתְעַנּוֹת לְמָחָר וּכְדִלְקַמַּיהּ.

שַׁעַר הַצִּיּוּן

א (פ) רַמְבַּ״ם (פ״ב הי״ג, פ״ג ה״ג). וּבֶאֱמֶת לְרֹב הַפּוֹסְקִים הֶסְפֵּד קִיל מִתַּעֲנִית, וְכֵן כָּתַב הַבַּ״ח (ס״א) דִּבְהֶסְפֵּד בְּוַדַּאי שָׁרִי: (ב) **הָא בְּהֶסְפֵּד גַּם לְדִידֵיהּ שָׁרִי** [פְּרִי מְגַדִּים (א״א סק״א)]: (ג) מָגֵן אַבְרָהָם (שם) בְּשֵׁם הָרַאֲנַ״ח (מים עמוקים ח״ב סי׳ ו), דְּהוּא חוֹשֵׁשׁ גַּם כֵּן לְדַעַת הָרַ״ן (תענית ז. ד״ה ולענין) וְהָרַדַ״ק (מגילה ז.) דְּאוֹסְרִים בַּחֲנֻכָּה לְהִתְעַנּוֹת לְפָנָיו: (ד) כֵּן הוּא לְפָרוּשׁ הַמַּחֲצִית הַשֶּׁקֶל (סק״א) עַל דִּבְרֵי הַכְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (סי׳ תרע הגה״ט) שֶׁהוּבָא בְּמָגֵן אַבְרָהָם (שם), וְכֵן מוּכָח בְּכְנֶסֶת הַגְּדוֹלָה לְהַמְעַיֵּן בּוֹ, וּדְלֹא כְּפִרְי מְגַדִּים (שם) שֶׁמְּפָרֵשׁ דְּהַכְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה פָּלִיג עַל הַבַּ״ח וְדַעְתּוֹ דַּחֲנֻכָּה אָסוּר לְהִתְעַנּוֹת גַּם לְאַחֲרָיו, דָּזֶה אֵינוֹ: **ב** (ס) רַמְבַּ״ם (תעניות פ״ה ה״ח): (ו) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ג) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (ז) אַחֲרוֹנִים: (ס) **וְכֵן כְּשֶׁאֵרַע בְּיוֹם רְבִיעִי, הִגִּיד בּוֹ בְּיוֹם מְשׁוּם דְּבְיוֹם שִׁשִּׁי אֵין לְהַגִּיד דְּהוּא שִׁוְּשָׁן פּוּרִים** (ועי״ש) **[וְעֶרֶב שַׁבָּת]** [אֵלְיָה זוּטָא (סק״ד) בְּשֵׁם מַהֲרִי״ל (הל׳ פורים)]. וְלֹא הֶעְתַּקְתִּי הַשִּׂגַת הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״ג), דְּאֵלְיָה רַבָּה (סק״א) מְיַשֵּׁב זֶה, עַיֵּן שָׁם: (ע) אֲחֲרוֹנִים בְּשֵׁם רוֹקֵחַ (סי׳ נו): (י) וְכֵן דַּעַת הַמַּחֲצִית הַשֶּׁקֶל (סק״ה). וְהִנֵּה הָרְיָאָה שֶׁהֵבִיא מֵאֲרְחוֹת חַיִּים (הל׳ מגילה סי׳ כג) דָּחָה בִּישׁוּעַת יַעֲקֹב (סק״ב), אַף בְּאֵלְיָה רַבָּה הוֹכִיחַ עוֹד מִמַּהֲרִי״ל (הל׳ פורים) בְּשֵׁם

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת מְגִלָּה סִימָן תרפו תרפז

(ו) (ח) שִׁלשָׁה יָמִים, זֵכֶר לְתַעֲנִית אֶסְתֵּר:

תרפז חִיּוּב קְרִיאַת הַמְּגִלָּה. וּבוֹ ב׳ סְעִיפִים:

א [*] אחַיָּב אָדָם (א) לִקְרוֹת הַמְּגִלָּה בַּלַּיְלָה (ב) וְלַחֲזֹר וְלִשְׁנוֹתָהּ בַּיּוֹם. בוְשֶׁל לַיְלָה זְמַנָּהּ (ג) כָּל הַלַּיְלָה, וְשֶׁל יוֹם זְמַנָּהּ כָּל הַיּוֹם (ד) מֵהָנֵץ הַחַמָּה (ה) עַד סוֹף הַיּוֹם, וְאִם קְרָאָהּ מִשֶּׁעָלָה עַמּוּד הַשַּׁחַר, (ו) יָצָא: **ב** (ז) גמְבַטְּלִים תַּלְמוּד (ח) תּוֹרָה לִשְׁמֹעַ מִקְרָא (ט) מְגִלָּה, קַל וָחֹמֶר לִשְׁאָר מִצְוֹת שֶׁל תּוֹרָה שֶׁכֻּלָּם נִדְחִים מִפְּנֵי מִקְרָא מְגִלָּה, וְאֵין לְךָ דָּבָר שֶׁנִּדְחֶה מִקְרָא מְגִלָּה מִפָּנָיו דחוּץ

א מימרא דרבי יהושע בן לוי מגלה ד׳ (ע״א).
ב רמב״ם פרק א׳ (ה״ג) מפשנה שם (כ:). ג ברייתא שם ג׳ (ע״א). ד בעיא דרבא שם (ע״ב) והדר פשטא.

בֵּאוּר הַלָּכוֹת

וּמִי שֶׁנַּעֲשָׂה לוֹ נֵס בַּאֲדָר וְנָדַר לַעֲשׂוֹת לוֹ פּוּרִים, יֵשׁ אוֹמְרִים לַעֲשׂוֹת בְּשָׁנָה עִבּוּר בַּאֲדָר שֵׁנִי, וְיֵשׁ אוֹמְרִים לַעֲשׂוֹתוֹ בַּאֲדָר רִאשׁוֹן אֶלָּא אִם כֵּן נַעֲשָׂה הַנֵּס בְּשָׁנַת הָעִבּוּר בַּאֲדָר שֵׁנִי, הָרַ״שׁ הַלָּוִי סִימָן י״ו, וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי סִימָן תקס״ח סָעִיף ד׳ (ס״ק יז), (וּכְתָבָן אַבְרָהָם (שם סק״כ) חוֹלֵק עָלָיו, וּבְסֵפֶר אֵלְיָהוּ רַבָּה דָּחָה דְּבָרָיו בְּסִימָן תרפ״ה (ס״ק״ז), עַיֵּן שָׁם). כָּתַב כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגה״ט) מִי שֶׁמִּתְעַנֶּה יוֹם שֶׁנַּעֲשָׂה לוֹ נֵס וְאֵרַע בְּשַׁבָּת, יִתְעַנֶּה בְּעֶרֶב שַׁבָּת: **ג** (ו) שְׁלֹשָׁה יָמִים. פְּרוּשׁ בה״ב אַחַר פּוּרִים, בֵּית יוֹסֵף סִימָן תכ״ט (ד״ה והכי איתא), עַיֵּן שָׁם:

א (ז) כָּל הַלַּיְלָה. וְאַחַר שֶׁעָלָה עַמּוּד הַשַּׁחַר לֹא יִקְרָא, וּבֵן שָׁנִתְגַּיֵּר קֹדֶם הָנֵץ הַחַמָּה פָּטוּר מִקְרִיאַת הַלַּיְלָה, מָגֵן אַבְרָהָם (ריש הסימן) וְעַיֵּן שָׁם, וְעַיֵּן בַּהֲלָכוֹת קְטַנּוֹת (ח״א) סִימָן רפ״ו. וְאָנֹס קָצַת יָכוֹל לִשְׁמֹעַ שֶׁל יוֹם אַחַר שֶׁעָלָה עַמּוּד הַשַּׁחַר:

ב (ג) תּוֹרָה. עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ג) וְטַ״ז (סק״ב) וּבִתְשׁוּבַת שְׁבוּת יַעֲקֹב חֵלֶק ב׳ סִימָן מ״ז. וּבִתְשׁוּבַת חוֹת יָאִיר סִימָן ח׳ פִּלְפּוּל חָרִיף, וְעַיֵּן יַד אַהֲרֹן (הגב״י) וּבִשְׁיָרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגה״ט ס״ק ג): (ג) מְגִלָּה. בֵּצְבּוּר: בֵּית יוֹסֵף (ד״ה וצריך) בַּ״ח (ס״ב):

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

בְּשֵׁם בֵּית דָּוִד (אור״ח סי׳ תעו) שֶׁחָתַן בְּתוֹךְ יְמֵי חֻפָּתוֹ לֹא יִתְעַנֶּה צוֹם אֶסְתֵּר כו׳. וְנִרְאֶה דְּכָל שֵׁכֵן זֶה עָדִיף מִבְּרִית מִילָה וְאֵין צָרִיךְ תַּשְׁלוּמִין אַחַר כָּךְ, אֲבָל בְּאַרְבָּעָה צוֹמוֹת כָּתְבוּ בְּשֵׁם הָרִיטְבָ״א (תענית ל: ד״ה כל האוכל) דִּמְתַעֲנֶה כְּמוֹ שֶׁכָּתַב (ברכי יוסף) לְעֵיל סִימָן תקמ״ט (סק״ב). עַיֵּן שָׁם. בְּסִלּוּחוֹת לְתַעֲנִית אֶסְתֵּר סִדֵּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּשׁוֹנִים, נִרְאֶה דְּעִטּוּת סוֹפֵר וְצָרִיךְ לוֹמַר טָרַר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ כו׳, בִּשְׁנֵי רֵישֵׁי״ן, גַּם מַה שֶּׁכָּתוּב שָׁם, עֹשֶׂת בְּשָׁלוֹ לְהַשְׁמִיד כו׳, וְדָחֵק לְפָרֵשׁ, וּלְפִי עֲנִיּוּת דַּעְתִּי הוּא טָעוּת סוֹפֵר, וְצָרִיךְ לוֹמַר עֹשֶׂת כְּכָל, וּפִרוּשׁוֹ חָשֵׁב כְּמַחֲשַׁבְתּוֹ, כִּי עֹשֶׂת מִלְּשׁוֹן עֲשָׂתוֹנוֹת, וְכָל נֶאֱמַר עַל הַכְּלָיוֹת מְקוֹם הַמַּחֲשָׁבָה, כִּדְכָתִיב (איוב לא כד) אִם (אֶמְרָתִי) [שַׂמְתִּי] (לָ)זָהָב כִּסְלִי, וְכֵן לְשׁוֹן הַפִּיּוּט (בתפילת נשמ), אֲשֶׁר שָׂטָה כָּסֶל וְקָרֶב, וְכֵן בְּדוּכְתֵי טוּבָא: **א** [בשו״ע] חַיָּב אָדָם כו׳. וְעַיֵּן בְּנוֹדַע בִּיהוּדָה (מהדו״ק או״ח) סִימָן מ״א שֶׁדִּעְתּוֹ דִּקְרִיאַת הַלַּיְלָה דְּרַבָּנָן, וְקְרִיאַת הַיּוֹם מִדְּבְרֵי קַבָּלָה עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בִּבְרֵכִי יוֹסֵף (סק״א) שֶׁאִם שָׁכַח אוֹ נֶאֱנַס בַּלַּיְלָה דַּי בְּקִרְיאָה דְּיוֹם, וְאֵין צָרִיךְ לִשְׁנוֹתָהּ עוֹד הַפַּעַם וּלְתַשְׁלוּם קְרִיאַת הַלַּיְלָה עַיֵּן שָׁם:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

וְעַיֵּן בְּטַ״ז (סק״ב) וְאֵלִיָּה רַבָּה (סק״ו) שֶׁחוֹלְקִים עַל הַגָּהָ זוֹ וְדַעְתָּם דְּקִבְיעוּתָא דְּתַעֲנִיתָא הוּא דְּוָקָא לְיוֹם חֲמִישִׁי, וְעַל כֵּן אֲסוּרִין כֻּלָּם לֶאֱכוֹל בְּיוֹם חֲמִישִׁי וְיַעֲשׂוּ הַסְּעוּדָה בַּלַּיְלָה, (יל) אָכֵן (טו) הַבַּעֲלֵי בְּרִית בְּעַצְמָן מֻתָּרִין לֶאֱכוֹל בְּיוֹם חֲמִישִׁי (טז) אַחַר מִילָה, (יח) וְאֵין צָרִיךְ לְהִתְעַנּוֹת לְמָחָר וְכַנַּ״ל בְּסִימָן תקנ״ט סָעִיף ט׳ לְעִנְיַן תִּשְׁעָה בְּאָב. וְעַיֵּן בְּפְרִי מְגַדִּים (משז״ז סק״ב) שֶׁכָּתַב דְּהַמַּקֵּל לְנָהוֹג כְּדַעַת הָרַמ״א לֹא הִפְסִיד, וְכֵן בְּמוֹר וּקְצִיעָה וּבִשְׁבוּת יַעֲקֹב (ח״ג סי׳ נ) הִסְכִּימוּ לְדַעַת הַשָּׁלְחָן עָרוּךְ: **ג** (ח) שְׁלֹשָׁה יָמִים. פְּרוּשׁ שֵׁנִי חֲמִישִׁי שֵׁנִי׳ (יט) אַחַר פּוּרִים. מִשְּׁנִכְנַס אֲדָר מַרְבִּין בְּשִׂמְחָה, וּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ דִּין עִם עַכּוּ״ם יִשְׁפּוֹט בַּאֲדָר [גְּמָרָא (תענית כט.)]. יְכוֹלִים בְּנֵי עִיר לְתַקֵּן בְּהַסְכָּמָה וּבְחֶרֶם עֲלֵיהֶם וְעַל הַבָּאִים אַחֲרֵיהֶם לַעֲשׂוֹת פּוּרִים בְּיוֹם שֶׁנַּעֲשָׂה בּוֹ נֵס. וּמִי שֶׁנַּעֲשָׂה לוֹ נֵס בַּאֲדָר וְנָדַר לַעֲשׂוֹת פּוּרִים, כְּשֶׁיָּבֹא שְׁנַת הָעִבּוּר (יט) צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת הַפּוּרִים בַּאֲדָר שֵׁנִי, אִם לֹא שֶׁנַּעֲשָׂה לוֹ הַנֵּס בְּשְׁנַת הָעִבּוּר בָּאֲדָר רִאשׁוֹן:

א (א) לִקְרוֹת הַמְּגִלָּה בַּלַּיְלָה. מִשְׁעַת (ט) צֵאת הַכּוֹכָבִים. וְעַיֵּן לְקַמָּן

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(יל) חַיֵּי אָדָם (כלל קנה ס״ג), וְהַדִּין עִמּוֹ, שֶׁהַט״ז בְּעַצְמוֹ כָּתַב שֶׁיַּעֲשֶׂה הַסְּעוּדָה בַּלַּיְלָה כְּמוֹ בְּתִשְׁעָה בְּאָב, וּבְתִשְׁעָה בְּאָב שֶׁנִּדְחֲתָה הֲלֹא מְבֹאָר דִּינוֹ לְעֵיל, וְאֵין חָמוּר בְּזִדְאֵי מִשָּׁם: (טו) וּמִי נִכְלַל בְּשֵׁם בַּעֲלֵי בְּרִית, מְבֹאָר לְעֵיל בְּסִימָן הַנַּ״ל סָעִיף ח׳: (טז) כֵּן מַשְׁמַע מִלְּשׁוֹן הַמָּגֵן אַבְרָהָם בְּסִימָן תקס״ח סָעִיף קָטָן י׳. וְעַיֵּן בְּסִימָן תקנ״ט סָעִיף ט׳ בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה שָׁם (ס״ק טו) דְּאַחַר חֲצוֹת בְּזִדְאֵי מָתַר. וְעַיֵּן בְּבְאוּר הַגְּרָ״א דְּדַעְתּוֹ דְּרַבָּנָן בְּתִשְׁעָה בְּאָב דְּחֲמִיר צָרִיךְ הַבַּעַל בְּרִית מִעֵט לְהִתְעַנּוֹת, אֲבָל לֹא בְּשְׁאָר אַרְבָּעָה תַּעֲנִיתִים אֶפְלוּ בְּתַעֲנִיתִים שֶׁאֵין נִדְחִין גַּם כֵּן אֵין צָרִיךְ בַּעַל בְּרִית וְכֵן חָתָן בְּיוֹם חֻפָּתוֹ לְהִתְעַנּוֹת כְּלָל, וְאַף דְּאַחֲרוֹנִים בְּסִימָן תקנ״ט הִסְכִּימוּ דְּבִשְׁאָר תַּעֲנִיתִים שֶׁאֵינָם נִדְחִים אֵין לְהַקֵּל אַף לְבַעַל בְּרִית, (וְהָרַ״שׁ הַלָּוִי (שו״ת או״ח סי׳ ב) מַיְירֵי רַק בְּתַעֲנִית צִבּוּר שֶׁנִּדְחָה כְּדִמּוּכָח בְּכְנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (סי׳ תקנט הגב״י)), וְכֵן מוּכָח מִן הָרִיטְבָ״א (תענית ל: ד״ה כל האוכל) שֶׁהַבְּאוּר הַלָּכָה רֵישׁ סִימָן תקמ״ט (ד״ה חייבים) דְּלֹא אָתֵי רָגֶל דְּיָחִיד וְדָחֵי לְאַרְבָּעָה צוֹמוֹת שֶׁהֵם אֲבֵלוּת דְּרַבִּים, וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְהַשְׁלִים הַתַּעֲנִית בֵּין לְעִנְיַן מִילָה וּבֵין לְעִנְיַן חָתָן בְּיוֹם חֻפָּתוֹ, עַל כָּל פָּנִים בִּנְדָחִים לְכְאוֹרָה בְּזִדְאֵי חוֹבָה כָּל כָּךְ עַל זֶה לְהַקֵּל דְּאֵין צָרִיךְ לְהִתְעַנּוֹת כְּלָל. וְאֶפְשָׁר דְּלְעִנְיַן תַּעֲנִית אֶסְתֵּר דְּאִינוֹ חוֹבָה כָּל כָּךְ כְּמוֹ שְׁאָרֵי אַרְבָּעָה צוֹמוֹת יֵשׁ לְהַקֵּל לְבַעַל בְּרִית לֶאֱכֹל אֶפְלוּ אֵינוֹ נִדְחֶה כְּדַעַת הַגְּרָ״א, [וּמַה שֶּׁנָּקַט רַמ״א דְּאִינוֹ רַק לְעִנְיַן תַּעֲנִית אֶסְתֵּר שֶׁנִּדְחָה, מְשׁוּם דְּרָצָה לְכְלָל דְּאַף שְׁאָרֵי הַקְּרוֹאִים מַתָּרִים לֶאֱכֹל], וְעַל כָּל פָּנִים אַחַר מִנְחָה בְּזִדְאֵי לְכְאוֹרָה יֵשׁ לְהַקֵּל. אַחַר כָּךְ מָצָאתִי בְּפִתְחֵי תְּשׁוּבָה בְּשֵׁם תְּשׁוּבוֹת מִשְׁיבַת נֶפֶשׁ (או״ח סי׳ ז) שֶׁהַכְּרִיעַ כֵּן בְּהַדְיָא כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ: (יז) חַיֵּי אָדָם (שם): **ג** (יח) בֵּית יוֹסֵף סִימָן תכ״ט (ד״ה והכי איתא): (יט) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ה) וּתְשׁוּבוֹת חֶתָם סוֹפֵר חֵלֶק אֹרַח חַיִּים סִימָן קס״ג סָעִיף (ח׳) [ב׳]: **א** (ט) פְּרִי חָדָשׁ וְהַגְּרָ״א בְּסִימָן תרצ״ב (ד״ה מי שהוא): (ג) רַשׁ״י (ד״ה ולשנותה): (ג) מָגֵן אַבְרָהָם (ריש הסימן) וְאֵלִיָּה רַבָּה (סי׳ תרפח ס״ק

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah